

Kuhmoisten kunnan tekoälyohje

KUNNANHALLITUS XX.XX.2026 § XXX

Sisällys

1 Tekoälyn perusteet – rutiinien helpottaminen tekoälyllä.....	3
2 Tekoälyn hyödyntäminen eettisesti	4
2.1 Eettiset periaatteet	4
2.2 Käyttötarkoitukset.....	5
3 Tietoluokat.....	6
3.1 Henkilötiedot	6
3.2 Julkinen ja salassa pidettävä tieto.....	7
4 Työkalut.....	8
5 Vastuu ja yhdessä oppiminen.....	9
6 Tiivistelmä: tekoälyn käyttöohje	9

Tervetuloa tekoälyn käyttöpolulle

1. Tekoälyn perusteet

2. Tekoälyn hyödyntäminen
eettisesti

3. Tietoluokat

4. Työkalut

5. Vastuu ja yhdessä oppiminen

Kuhmoinen

Käyttöpolku ohjaa käyttäjiä valitsemaan oikeat työkalut ja tiedot käyttötarkoituksen mukaan

1 Tekoälyn perusteet – rutiinien helpottaminen tekoälyllä

Tekoäly on nopeasti kehittyvä teknologiakokonaisuus, joka tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia parantaa palveluita ja toimintaprosesseja. Tekoälyllä tarkoitetaan tietokoneiden ja ohjelmistojen kykyä käyttää perinteisesti ihmisen älyyn liitettyjä taitoja, kuten päättelyä, oppimista, suunnittelemista tai luomista. Tekoälyjärjestelmät toimivat tietokoneissa ja käyttäjän oma harkinta on aina tärkeä osa tekoälyn käyttöä. Tekoälyn kanssa keskustellaan, jolloin sille voi esittää kysymyksiä ja tekoäly etsii tai tuottaa informaatiota.

Tekoälyohje on laadittu Kuhmoisten kunnan työntekijöille, jotta he voivat hyödyntää tekoälyä vastuullisesti ja tehokkaasti. Tekoälyohje sisältää periaatteet tekoälyn käyttämiseksi huomioiden EU:n tekoällysäädöksen ja tekoälyn hyödyntämisen eettiset periaatteet.

Olemme halunneet luoda ohjeen, jota käyttäjä voi käyttää apunaan, kun miettii mihin tarkoitukseen haluaa käyttää tekoälyä ja mitä hyötyä käyttäjä voi sillä saavuttaa. Käytön sallittavuus on ensisijaisesti sidoksissa käytettävään tietoon ja tiedon luokittelun tunnistamiseen. EU:n tekoällysäädös määrittelee kielletyt tapaukset.

EU:n tekoälyasetus perustuu riskiluokkiin, joita ovat *vähäinen riski*, *rajallinen riski*, *korkea riski* sekä *kielletty*.

Riskiluokkien soveltaminen käyttötapauksiin

Käyttötapaus	Tekstin tiivistäminen	Asiakirjaluonnokset	Chatbot	Rekrytoinnin arviointi	Päättökseen-teko
Riskitaso	Vähäinen riski	Vähäinen riski	Rajallinen riski	Korkea riski	Korkea riski

Roolit ja vastuut

Kunnanhallitus	Hallintojohtaja	Tietosuojavastaava	Käyttäjät	Tietohallinto	Esihenkilö
Hyväksyy tekoälyohjeen Strateginen ohjaus	Vastaa toimeenpanosta	Eettinen ja juridinen valvonta	Käyttäjäkoulutus, ohjeiden noudattaminen, virheiden ja riskien ilmoittaminen	Työkalut Käyttöoikeudet	Seuranta

2 Tekoälyn hyödyntäminen eettisesti

2.1 Eettiset periaatteet

Tekoälyn hyödyntämisen periaatteet:

1. Oikeudenmukaisuus ja reiluus

Oikeudenmukaisen käytön toteuttamiseksi tärkeää ovat **läpinäkyvyys**, **tarkoituksenmukainen käyttö** sekä **yhdenvertaisuus**.

Läpinäkyvyys: kerromme avoimesti ja selkeästi missä hyödynnämme tekoälyä.

Tarkoituksenmukainen käyttö: tekoälyn käytön tulee olla tarkoituksenmukaista ja toimintaa tukevaa.

Yhdenvertaisuus: kunta käyttää tekoälyratkaisuja tavalla, joka varmistaa syrjimättömät ja yhdenvertaiset tulokset.

2. Osallistaminen

Osallistava käyttö edellyttää **luottamusta ja avoimuutta** sekä **koulutusta ja tukea**.

Luottamus ja avoimuus: Luottamus luo arkipäivän rohkeutta. Avoimuus uutta teknologiaa ja sen käyttöä kohtaan auttaa näkemään uusia mahdollisuuksia ja tukee toiminnan kehittämistä.

Koulutus ja tuki: Kunnan henkilöstölle tarjotaan tarkoituksenmukaista koulutusta ja ohjeistusta tekoälyn käytöstä työtehtävissään. Sisällöllistä koulutusta löytyy esimerkiksi Eduhouse Oy:n julkiselle sektorille suuntaamista tekoälykoulutuksista, mm. ”Julkisen sektorin AI-akatemia”.

3. Vastuullisuus, luotettavuus sekä turvallisuus

Turvallinen käyttö sekä **lakien ja asetusten** tuntemus ja noudattaminen ovat tärkeitä tekoälyn vastuullisessa käytössä.

Turvallinen käyttö: tekoälyn käyttöä edistetään vastuullisesti ja turvallisesti, jotta voidaan löytää uusia, tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita ratkaisuja.

Omaa ajattelua ei voi ulkoistaa tekoälylle. Käyttäjällä ja kehittäjällä on vastuu tekoälyn käytöstä vastuullisesti ja turvallisesti.

Lait ja asetukset: Kuhmoisten kunta noudattaa tekoälyn käyttöön ja kehittämiseen liittyviä lakeja ja asetuksia. Käytön seurantaan ja valvontaan liittyy vahvasti tietosuojan ja tietoturvan hallinta.

Tekoäly ei tee viranomaispäätöksiä, eikä korvaa viranhaltijan harkintaa. Päätöksestä vastaa aina viranhaltija tai toimitus.

2.2 Käyttötarkoitukset

Tekoälysovellukset ovat työkaluja, joiden avulla voidaan tehostaa toimintaa, parantaa laatua tai luoda uusia toimintatapoja työn arkeen.

Tekoälytyökalun käytölle tulee olla selkeä tarkoitus, ja sen hyödyntämisellä voidaan saavuttaa merkittäviä etuja. Hyödyt voivat vaihdella käyttötapauksen mukaan. Tekoälyn avulla voi säästää aikaa, kun on tarve tekstin kääntämiseen monelle kielelle. Sen avulla voi tiivistää, laajentaa tai haastaa omaa ajattelua, kun tuotat kirjallista tai kuvallista materiaalia. Kirjaa itsellesi tekoälyn käytön tapaus: mitä ja miksi.

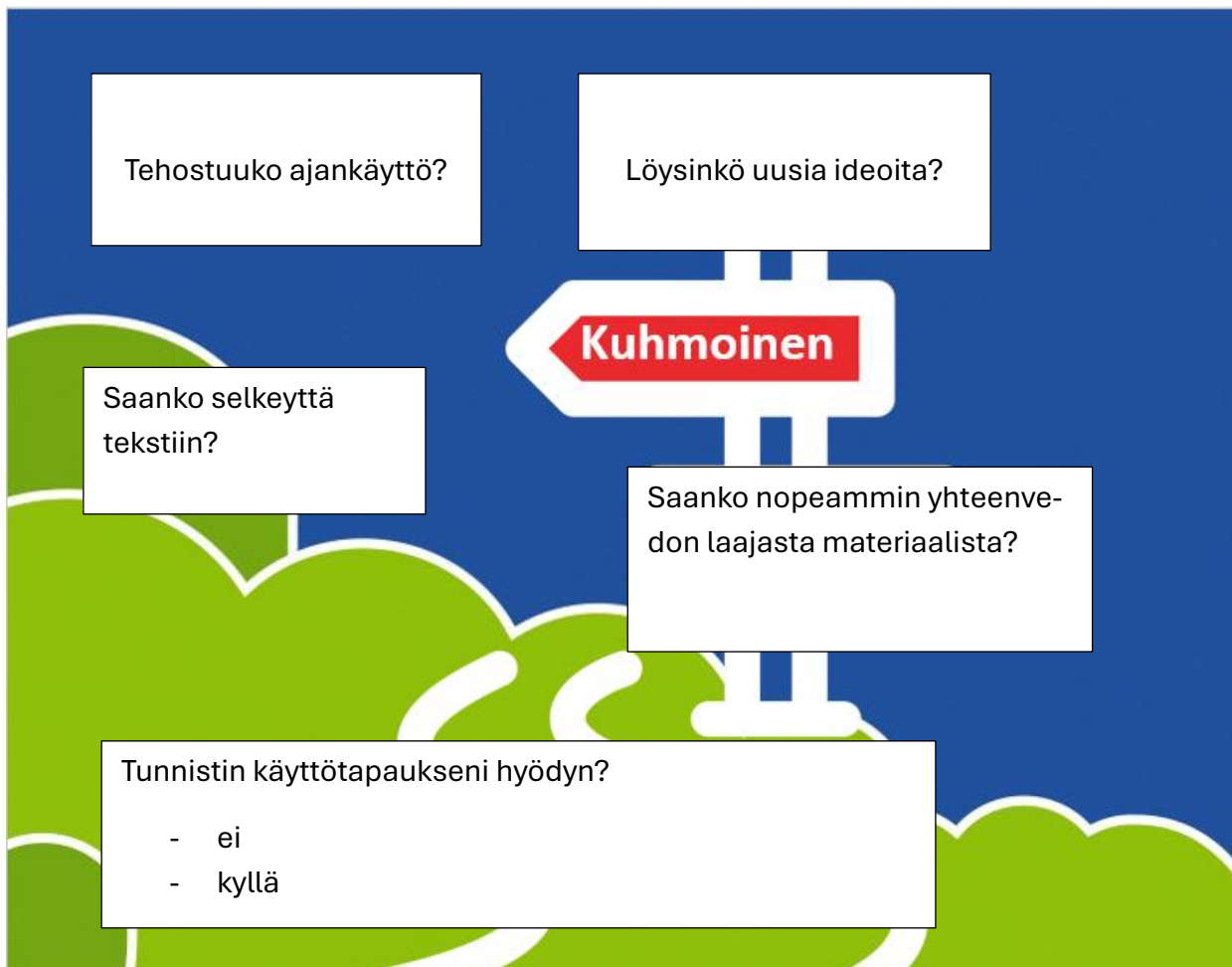
Kysy tarvittaessa lisäohjeistusta ja varmista käyttötapauksen sopivuus kunnan linjauksiin.

Kiellettyjä käytäntöjä:

1. Käyttäytymisen vääristyminen ja päätöksentekokyvyn heikentyminen
2. Henkilön luokittelu sosiaalisen käyttäytymisen perusteella
3. Persoonallisuuspiirteiden arviointi, kasvojen tunnistus, tunteiden tunnistus
4. Biometristen tietojen hyödyntäminen ihmisten luokittelussa

EU:n tekoälysäädöksen **korkean riskin** alueita:

Merkittäviä riskejä ihmisten turvallisuudelle, oikeuksille tai toimeentulolle ovat esim. tekoälyn käyttö sairauksien diagnosoimiseen tai työntekijöiden rekrytointiin liittyvät päätökset.

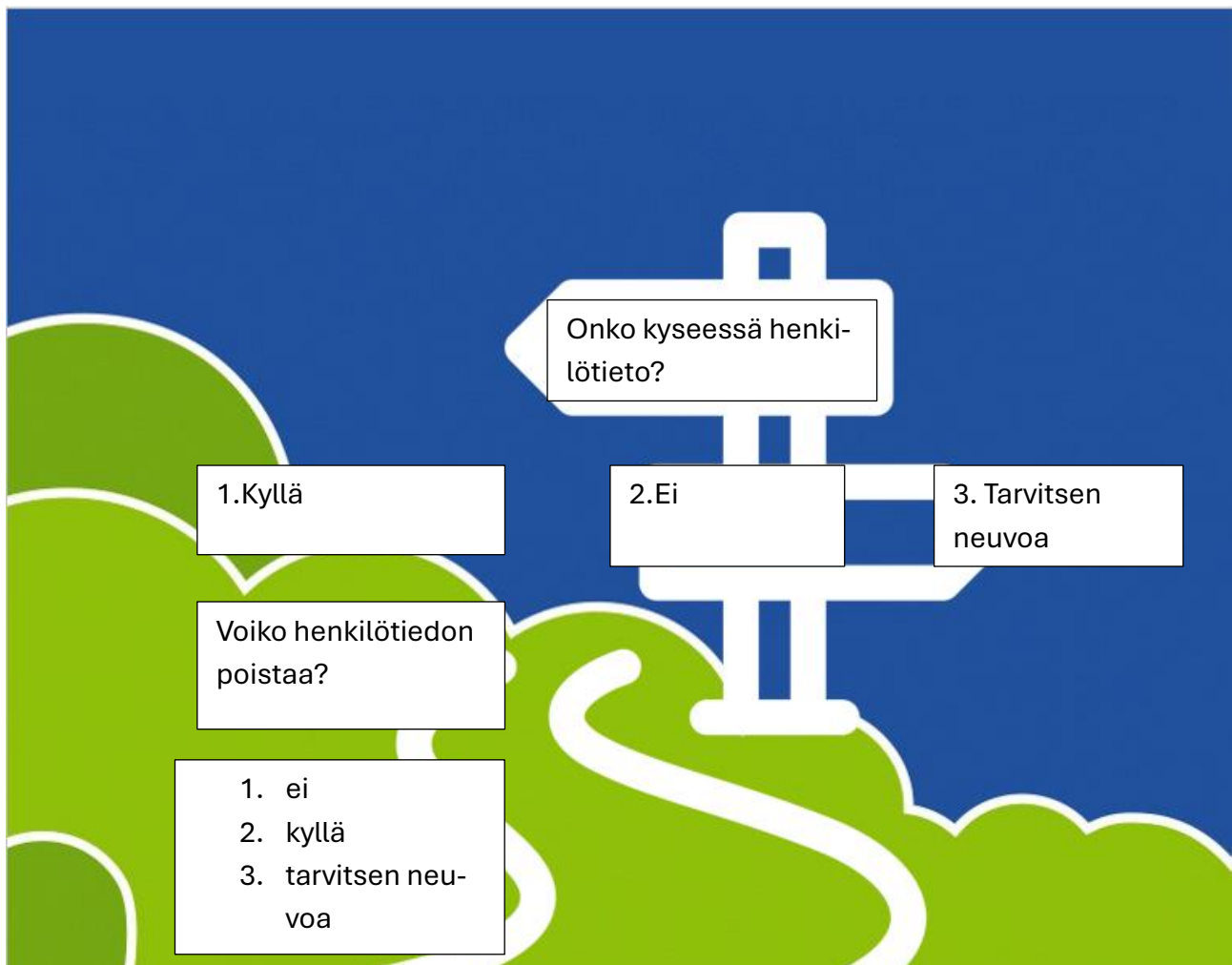
3 Tietoluokat

3.1 Henkilötiedot

Henkilötietojen tunnistaminen ja suojaaminen ovat keskeisiä tekijöitä eettisen käytön varmistamiseksi. Henkilötietojen käsittelyyn liittyy aina riski henkilön yksityisyyden loukkaamisesta. Tekoälytyökalut ovat myös kykeneviä tarkastelemaan suuria määriä erilaisia henkilötietoja ilman, että käyttäjä ohjeistaa tekoälyä niitä työstämään. On tärkeää aina arvioida, sisältääkö tekoälylle käytettävät tiedot henkilötietoja. **Mikäli sisällössä on henkilötietoja, tekoälyratkaisua ei käytetä.**

Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkea tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Henkilötietoja ovat tunnistetiedot kuten nimi ja henkilötunnus, mutta myös henkilöön liittyvät tiedot kuten esim. paikkatieto, kansalaisuus ja uskonto.

Kuhmoisten kunnan linjaus on, että tekoälyratkaisujen käyttö on sallittua vain, kun et käytä henkilötietoa tai korvaat sen keksityllä ja tunnistamattomalla tiedolla.

3.2 Julkinen ja salassa pidettävä tieto

Tekoälytyökalun valintaan vaikuttaa se, että mihin tietoluokkaan käytettävä tieto kuuluu. Tämä johtuu siitä, että haluamme varmistaa, että salassa pidettävää tietoa käytetään vain sellaisissa paikoissa, joita me hallitsemme.

1. **Julkinen tietoluokka:** keskeiset julkiset asiakirjat, esim. toimielinten (kunnanvaltuusto, kunnanhallitushallitus, lautakunnat) esityslistat ja pöytäkirjat, viranhaltijoiden tekemät päätökset, kaupungin verkkosivuilla julkaistavat asiakirjat kuten kuulutukset.
2. **Salassa pidettävä tietoluokka:** salassa pidettävistä tiedoista on julkisuuslain 24 §:ssä 32-kohtainen luettelo, jossa annetaan salassapidon tarkempi raja. Sisäiset muistiot ja valmisteluasiakirjat eivät ole julkisia, joten ne kuuluvat tietoluokkaan "salassa pidettäviä".

4 Työkalut

Työkalut on jaettu kahteen ryhmään:

1. **Julkiset työkalut julkiselle tiedolle**, joihin ei kirjauduta Kuhmoisten kunnan tunnuksilla. Näitä työkaluja voi käyttää vain julkisen tiedon käsittelyyn.
 - **mm. ChatGPT (OpenAI), Google Gemini**
2. **Työkaluja, joita voi käyttää salaiselle tiedolle** voi myös käyttää julkiselle tiedolle. Kirjaudutaan Kuhmoisten kunnan tunnuksilla.
 - **Microsoft Copilot**

Valitse oikea työkalu tietoluokan ja käyttöoikeuksien perusteella ja aloita sen käyttäminen. Maksullisen Microsoft Copilot -lisenssin hankinnasta sovitaan esihenkilön kanssa aina erikseen.

Microsoft Copilotiin saa syöttää salaista tietoa, sillä sinne kirjaudutaan Kuhmoisten kunnan tunnuksilla ja se on tietohallinnon hyväksymä. Tätä työkalua voi käyttää sekä julkisen että salassa pidettävän tiedon käsittelyyn.

5 Vastuu ja yhdessä oppiminen

Tekoälyratkaisut kehittyvät koko ajan ja tämän takia jatkuva tuotosten seuraaminen ja uusien toimintojen hyödyntäminen on tärkeää.

Olet nyt edennyt tässä ohjeistuksessa vaiheeseen, että voit alkaa toteuttaa valitsemaasi käyttötapausta. Muista nämä asiat:

1. **Lähdekritiikki:** tarkista tiedot aina huolellisesti ennen niiden julkaisemista tai käyttöä päätöksenteossa.
2. **Kunnioita tekijänoikeuksia** käyttäessäsi tekoälyä.
3. Tekoälyllä luodut kuvat: jos käytät tekoälyä kuvien luomiseen, **mainitse, että olet käyttänyt tekoälyä** ja kerro, millä mallilla tai työkalulla kuvat on tehty.
4. **Olet aina vastuussa** tekoälyn antamien vastausten tulkinnasta ja käytöstä.

Käyttäjän tulee ilmoittaa tietohallinnolle tai esihenkilölle, jos tekoäly tuottaa virheellisiä, syrjiviä tai tietoturvaa vaarantavia tuloksia.

6 Tiivistelmä: tekoälyn käyttöohje

1. Miten tekoälyä käytetään

Tekoälyä käytetään antamalla sille selkeä ja yksityiskohtainen tehtävä (prompti).

Hyvä pyyntö sisältää tiedot siitä, **mitä haluat tehdä, mihin tarkoitukseen, millaisessa muodossa vastaus halutaan** sekä **mahdolliset rajaukset**.

2. Esimerkkejä hyvistä pyynnöistä

“Kirjoita minulle essee ilmastonmuutoksesta 200 sanalla.”

“Listaa 10 ideaa tapahtuman järjestämiseen.”

3. Hyvät käytännöt

Jotta pääset parhaaseen lopputulokseen, ole **mahdollisimman tarkka** pyynnöissäsi, **pilko iso tehtävä** pienempiin osiin, **tarkista** aina tekoälyn tuottama tieto sekä **muokkaa vastausta** tarpeidesi mukaan.

4. Rajoitukset

Tekoälyyn liittyy myös rajoitteita.

Tekoäly ei aina ole täysin oikeassa.

Sitä ei tule käyttää arkaluontoisten tietojen jakamiseen.

Eikä se korvaa asiantuntijaa tärkeissä päätöksissä.

5. Turvallinen käyttö

Älä syötä henkilökohtaisia tietoja (esim. salasanoja).

Käytä tervettä järkeä vastauksia arvioidessasi.

Tarkista tärkeät asiat useasta lähteestä.